

Hücre içi Ca^{+2} deęişim kinetięinin incelenmesi

Doç. Dr. H. Burak Kandilci

İskelet kasında uyarılma-kasılma eşleşmesi

Kas lifinde tek twitch'de sırasıyla gelişen olaylar;

- 1- Aksiyon potansiyelinin (AP) plazma membranında oluşması ve T-tübüllere yayılması
- 2- Membran potansiyeli değişikliğinin dihidropiridin reseptörlerince (DHPR/L-tipi Ca^{+2} kanalı/ $Ca_v1.1$) algılanması
- 3- DHPR ile sarkoplazmik retikulum (SR) ryanodin reseptörlerinin allosterik etkileşimi

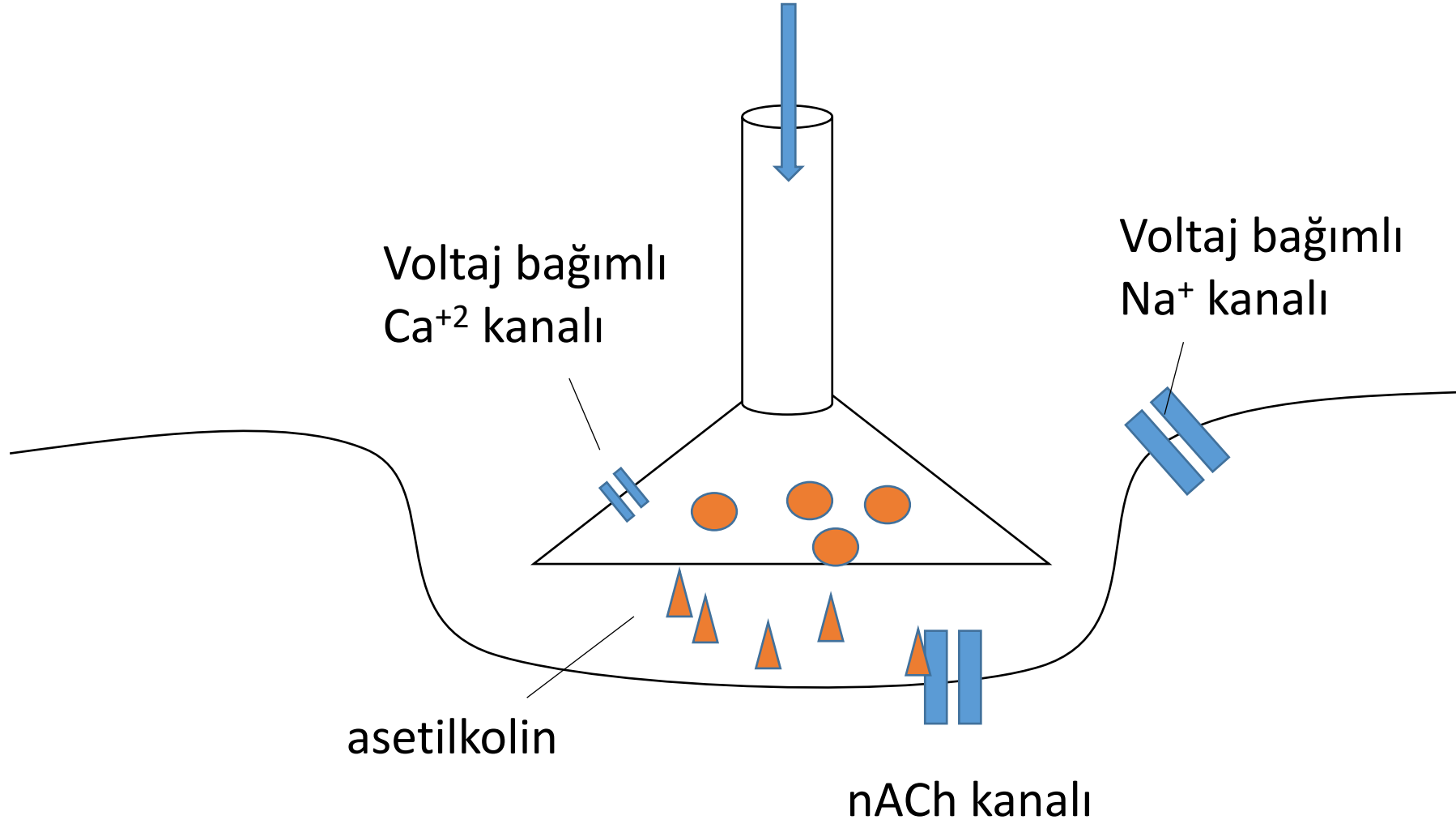
İskelet kasında uyarılma-kasılma eşleşmesi

4- SR'den Ca^{+2} salıverilmesi ve sitoplazmada Ca^{+2} konsantrasyonunun geçici artışı

5- Sitoplazmik Ca^{+2} tampon sisteminin ve kasılma aygıtının geçici aktivasyonu

6- Sitoplazmadan Ca^{+2} 'un uzaklaştırılması (mitokondri, $\text{Na}^{+}/\text{Ca}^{+2}$ değiş-tokuşucusu, SR Ca^{+2} ATPaz)

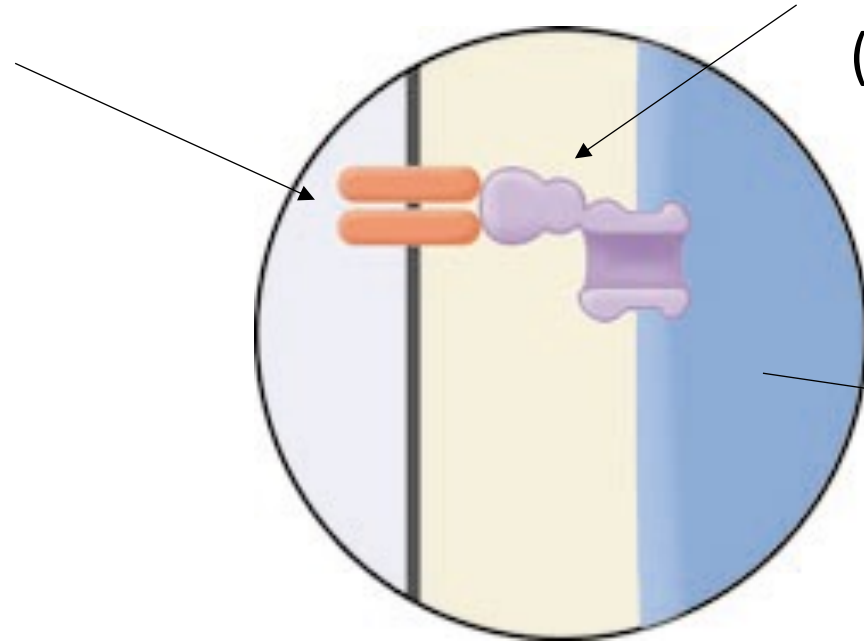
Motor nöron aksiyon potansiyeli

Motor son plak

- AP akson terminaline ulaştığında akson terminalinin plazma membranını depolarize eder.
- Depolarizasyon, akson terminalindeki voltaja duyarlı Ca^{+2} kanalları açılır hücre dışı ortamdan akson içine Ca^{+2} girişi olur. Ca^{+2} girişi aksondan nöromusküler kavşağa ACh salınmasına yol açar.
- Kavşaktaki ACh motor son plaktaki nikotinik tipte ACh reseptörüne bağlanır. Bu reseptör aslında bir katyon kanalıdır ve Na^{+} , K^{+} iyonları konsantrasyon farklarına bağlı olarak kas hücrelerine geçmeye başlar. Hücrede K^{+} çıkışından daha fazla Na^{+} girişi olduğu için motor son plakta depolarizasyon oluşur ve son plak potansiyeli olarak adlandırılır. Daha sonra kasta voltajla aktive olan Na^{+} kanalı kasta AP'ini başlatır.

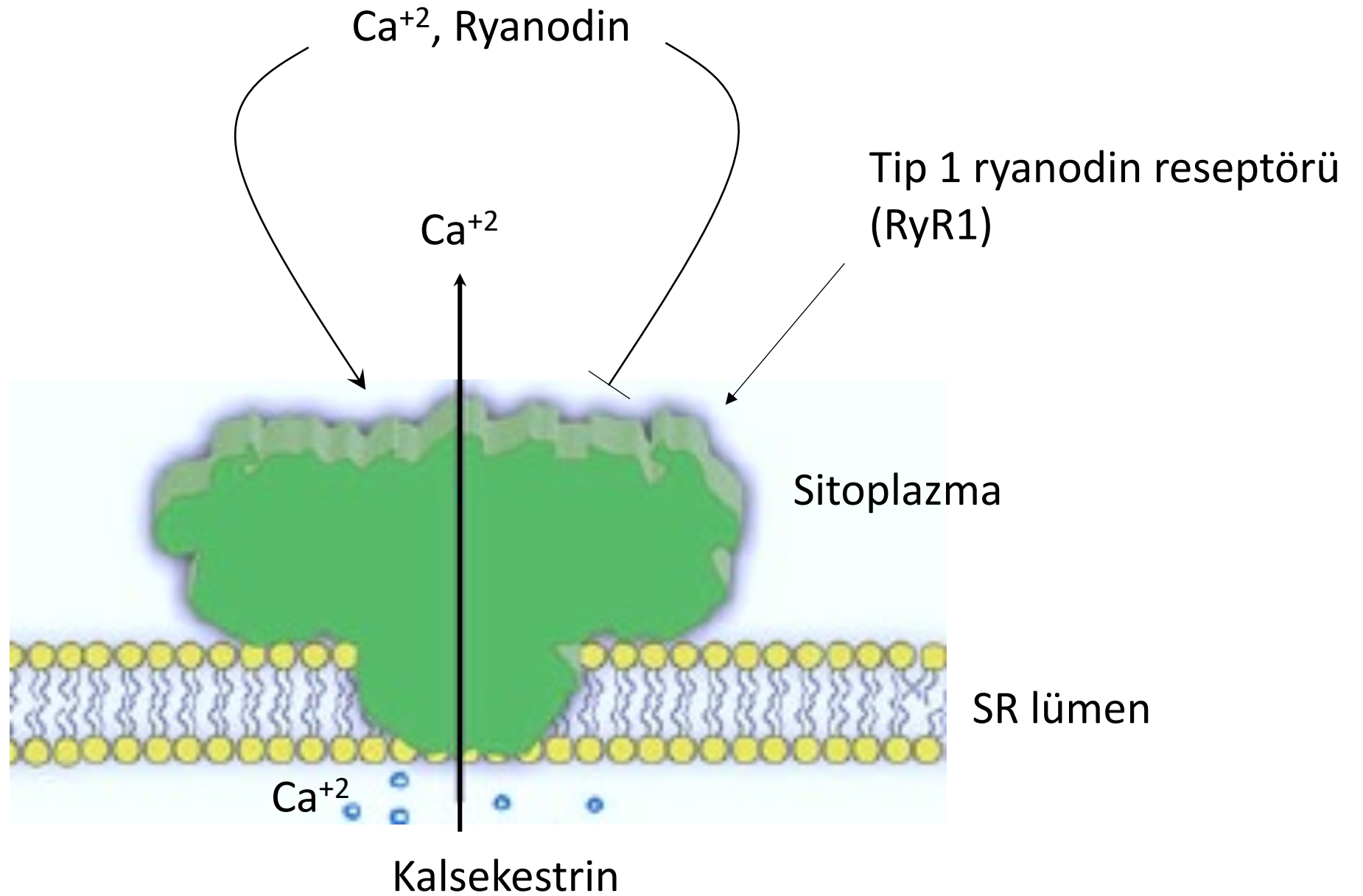
Dihidropiridin
reseptörü
(Voltaj ile aktive olan
 Ca^{+2} kanalı/ Ca_v 1.1)

Tip 1 Ryanodin reseptörü
(RyR1)

Sarkoplazmik Retikulum (SR)

- İskelet kasında, DHPR reseptörleri membranda 4'lü gruplar halinde SR'deki RyR1 reseptörleri ile mekanik temastadır.
- Kalp kasında ise, bu organizasyon daha düzensizdir.
- İskelet kası DHPR $Ca_v1.1$ izoformudur. Kanalın AP ile aktivasyonu hücreye Ca^{+2} girişine yol açmaz ancak SR deki RyR1 ile mekanik etkileşimi, RyR1 aktivasyonuna ve hücre iç Ca^{+2} artışına açılmasına yol açar.

- İskelet kasındaki RyR1, Ca^{+2} veya bir bitki alkaloidi ryanodin ile aktive olabilmektedir. Yani DHRP reseptörü ile doğrudan bir mekanik kenetlenme zorunlu değildir. Bu modölatörlerin etkileri iki yönlüdür. Etkileri konsantrasyonlarına ve hangi RyR izoformu olduğuna göre değişebilir.
- Sitoplazmada yükselen global sitoplazmik Ca^{+2} artışı (SR kaynaklı) bu sefer RyR1 kanalının kapanmasına yani Ca^{+2} çıkışının sonlanmasına yol açmaktadır.
- SR deposundaki yüksek miktarda Ca^{+2} depolanabilmesi kalsestrin proteini ile tamponlanması ile mümkün olmaktadır. Aksi takdirde SR membranında geçirgenlik problemleri ortaya çıkar ve bu kadar yüksek miktarda Ca^{+2} depolanamazdı.